

Van: [REDACTED]
Aan: [Griffie Nijmegen](#)
Onderwerp: FW: Inspreken woensdag tijdens gemeenteraadsvergadering
Datum: woensdag 7 oktober 2020 13:48:10
Bijlagen: [image001.png](#)
[Sterftecijfers en wijze van uitvaart CBS.pdf](#)
[Inspreektekst gemeenteraad Nijmegen Said Bouharrou 7 oktober 2020.docx](#)

Geachte Griffier,

Hierbij zend ik u mijn inspreektekst voor vanavond in het kader van het begrotingsdebat, die u online kunt publiceren. Ik vrees dat drie minuten te kort zal zijn om de gehele tekst uit te dragen betreffende het mogelijk maken van een islamitische begraafplaats in Nijmegen, daarom lijkt het mij goed dat de raadsleden van de inhoud van de tekst (alvast) kennis kunnen nemen.

Met hartelijke groet,

Said Bouharrou

Van: Griffie Nijmegen <griffie@nijmegen.nl>
Verzonden: dinsdag 6 oktober 2020 15:39
Aan: 'Said Bouharrou' [REDACTED]
Onderwerp: RE: Inspreken woensdag tijdens gemeenteraadsvergadering

Dag meneer Bouharrou,

U staat genoteerd om in te spreken tijdens de Politieke Avond van de Nijmeegse gemeenteraad van 7 oktober aanstaande over het onderwerp: **noodzaak voor het realiseren van een islamitische begraafplaats**.

De inspraak begint om 18:00 en duurt tot 19:00 uur. U kunt zich melden (s.v.p. rond 17:50 uur aanwezig zijn) voor het restaurant van het Stadhuis bij de Griffie. Daar wordt aangegeven in welke ruimte de inspraak plaatsvindt en is er gelegenheid om als u in de inspraakkamer bent vragen te stellen aan de voorzitter. Er komen dan meerdere mensen inspreken over diverse onderwerpen, het kan zijn dat u niet meteen aan de beurt bent.

Hoe gaat het inspreken in zijn werk?

We vragen u een *korte* introductie 'pitch' voor te bereiden (hou rekening met +/- 3 minuten) waarin u meldt

- (1) wie u bent en namens wie u spreekt,
- (2) wat u de raad wilt duidelijk maken en
- (3) wat u concreet vraagt van de gemeenteraad (We willen u meegeven dat de raad niet over individuele situaties/omstandigheden gaat maar alleen over het grotere geheel)

Daarna kunnen raadsleden vragen stellen en met u in gesprek over het onderwerp. Ook de voorzitter kan verduidelijkende vragen stellen. U mag vooraf altijd informatie toesturen, deze informatie wordt dan voor alle raadsleden beschikbaar en op internet geplaatst evenals uw naam, uw contactgegevens worden uiteraard geanonimiseerd.

Uw inspraak wordt op beeld en geluid opgenomen en is dus live te volgen via internet en terug te zien en te luisteren, ga hiervoor naar <https://ris2.ibabs.eu/Nijmegen>. Daar vindt u tevens de agenda en stukken van de Politieke Avond.

Wat is er i.v.m. corona anders dan anders aan de inspraak

- Iedereen houdt 1,5 meter afstand, daarop is de zaal ook ingericht.
- Er zijn een beperkt aantal stoelen beschikbaar in de zaal, daarom hebben we een max. aan het aantal sprekers en bezoekers. Wilt u een bezoeker meenemen, dan moet u diegene bij ons opgeven met telefoonnummer en dan melden wij u of er nog plaats is in de zaal.
- Wij vragen u om een mondkapje te dragen in het stadhuis totdat u uw plek heeft ingenomen.

Heeft u nog vragen? Neem dan gerust contact met ons op.

Met vriendelijke groeten,

Julia Portier
Raadsgriffie

024 – 329 90 30

griffie@nijmegen.nl | <http://www.nijmegen.nl/gemeenteraad> | Twitter: [@raadnijmegen](#)

[Klik hier](#) om u aan te melden voor de digitale nieuwsbrief van de gemeente Nijmegen.

Korte Nieuwstraat 6, 6511 PP Nijmegen

Postbus 9105, 6500 HG Nijmegen

Van: Said Bouharrou [REDACTED]

Verzonden: dinsdag 6 oktober 2020 15:05

Aan: Griffie Nijmegen <griffie@nijmegen.nl>

Onderwerp: Inspreken woensdag tijdens gemeenteraadsvergadering

Geachte Griffie,

Graag meld ik mij namens de Nijmeegse moslimgemeenschap om in te spreken tijdens het debat over de begroting voor volgend jaar. Het gaat om de noodzaak voor het realiseren van een islamitische begraafplaats in de gemeente Nijmegen.

Kunt u dat bevestigen en kan ik met u het tijdstip en spreektijd afstemmen ter voorbereiding? Alvast bedankt.

U ontvangt van mij ook nog een inleidende brief.

Hgrt

Said Bouharrou

[Outlook voor iOS](#) downloaden

Onderwerp: Begraafplaats in Nijmegen mogelijk maken o.b.v. Islamitische richtlijnen

Datum: 7 oktober 2020

Spreker: Saïd Bouharrou (bestuurslid CMO)

Geachte gemeenteraad, geacht College van B&W,

Vandaag spreek ik met u over een zeer belangrijk onderwerp wat leeft binnen de moslimgemeenschap in uw gemeente, namelijk begraven kunnen worden in Nijmegen conform de Islamitische richtlijnen. Op dit moment voorziet de gemeente daar niet in. Het belangrijkste punt daarin is dat de graven niet voor onbepaalde tijd (lees eeuwigdurend) uitgegeven kunnen worden. De huidige begraafplaats Vredenhof bijvoorbeeld voldoet niet aan de Islamitische richtlijnen, vandaar dat ik mij, en namens de ondergetekende moskeeën, tot u als gemeenteraad wend.

Om maar gelijk met de deur in huis te vallen vraag ik de gemeenteraad om deze voorziening mogelijk te maken voor al haar huidige en toekomstige inwoners die het Islamitische geloof aanhangen. Om dit ook voor de toekomst te waarborgen verzoeken wij tevens de gemeente om de moslimgemeenschap een eigen begraafplaats toe te kennen die beheerd wordt door een kerkgenootschap (lees: moskeegenootschap) met Islamitische grondslag. Vanuit de Nijmeegse moslimgemeenschap is er een grote behoefte om in Nijmegen begraven te kunnen worden. Dit krijgen wij als moskeeën terug van onze leden, bezoekers en hun families. Wij zien ook dat de behoefte het grootst is onder de tweede, derde en uiteraard vierde generatie Nederlandse moslims. Deze generaties willen simpelweg hier begraven worden omdat hun roots hier liggen en omdat zij geen of nauwelijks binding hebben met het land waar hun ouders vandaan komen of waar ze op jonge leeftijd met hun ouders naar Nederland zijn gekomen.

Mijn vader is in 1960 naar Nederland gekomen als gastarbeider en heeft na een tijd lang in Amsterdam gewoond te hebben zijn geluk gevonden in Nijmegen. In Nijmegen is hij getrouwd en is een gezin gesticht. Ik ben geboren en getogen in Nijmegen en woon inmiddels ruim 40 jaar in Nijmegen. Een echte Nijmegenaar kan ik wel zeggen en daar ben ik trots op en zo wil ik ook gezien worden. Als Nijmegenaar en met mij vele andere Nijmegenaren doen we dus een dringend beroep op de gemeenteraad om aan ons verzoek tegemoet te komen. Ik kan vele argumenten aandragen waarom de gemeente daartoe over zou moeten gaan. Het is eigenlijk gênant voor woorden dat ik de gemeenteraad als het ware bijna moet "smeken" om een dergelijke voorziening. Ik zal me voor nu beperken tot de meest belangrijke argumenten.

Argument 1: Op basis van de huidige wet zou de gemeenteraad ons verzoek moeten honoreren

Dit is vastgelegd in de Wet op de Lijkbezorging (Wlb), paragraaf 3 Bijzondere begraafplaatsen, artikel 37 t/m 42. Artikel 38 is daar heel duidelijk in, die zegt het volgende;

Een kerkgenootschap is gerechtigd tot het hebben van één of meer kerkelijke begraafplaatsen tot een zodanige uitgestrektheid, als overeenkomt met een redelijk deel van de grond, welke in de gemeente voor begraafplaatsen bestemd is. De gemeenteraad kan aan een kerkgenootschap op zijn verzoek toestaan, meer of grotere begraafplaatsen te hebben, onverminderd het recht van de andere kerkgenootschappen, bedoeld in de eerste volzin.

Dit artikel bestaat uit twee onderdelen. Het eerste is dat kerkgenootschappen het recht hebben op een of meer kerkelijk (lees Islamitische) begraafplaatsen met de bestemming begraafplaats. Het tweede is dat de mogelijkheid er is om meer of grotere begraafplaatsen te hebben, althans daar kan een verzoek voor worden gedaan bij de gemeenteraad.

Artikel 41 zegt: ***Voor het in gebruik nemen van de bijzondere begraafplaats of van een deel daarvan is de toestemming van burgemeester en wethouders nodig. Deze toestemming wordt slechts geweigerd, indien niet aan de wettelijke voorschriften is voldaan.***

Argument 2: Er is nog voldoende beschikbare grond met de bestemming begraafplaats

Belangrijk punt vanuit de Wlb is natuurlijk dat de uit te geven grond de juiste bestemming heeft, uit ons eigen onderzoek blijkt dat er nog voldoende grond beschikbaar is maar dat met de gemeente Nijmegen gezocht moet worden naar de juiste plek en afmeting en eventueel wijziging van het gebruik. Er kan gezocht worden naar geschikte grond die geen bouwgrond is en waarop de gemeente geen verlies hoeft te lijden. In Nederland is het al decennialang zo dat de cijfers van begraven willen worden terugloopt, men kiest steeds vaker voor crematie. Op dit moment is de verhouding in Nederland ongeveer 67% crematie en 33% begrafenis. Aangenomen kan worden dat in de tijd dat de gemeente een of meerdere overeenkomsten sloot met de huidige beheerders van verschillende begraafplaatsen in Nijmegen, de verhouding circa 44% crematie en 56% begrafenis betrof. Bron voor deze cijfers heb ik als bijlage toegevoegd. Toentertijd is er geen rekening gehouden met het feit dat nu slechts 33% kiest voor een begrafenis, overigens zet de tendens van cremen i.p.v. begraven willen worden zich nog steeds voort.

Vanuit die achtergrond trekken wij dus ook de conclusie dat er nog voldoende grond beschikbaar is met de juiste bestemming voor een eigen Islamitische begraafplaats. Deze stelling wordt alleen maar gesterkt als je daarbij ook het aantal graven neemt dat jaarlijks geruimd worden, m.a.w. er komt steeds meer ruimte beschikbaar. Omdat het ons niet geheel duidelijk is wat er is vastgelegd in de overeenkomst tussen de gemeente en de beheerder van bijvoorbeeld Vredehof hebben wij een aantal weken geleden aan de gemeente gevraagd naar de gemaakte afspraken. Ook hebben wij in goed overleg met verschillende ambtenaren van de gemeente Nijmegen gezocht naar mogelijke oplossingen. Die gesprekken lopen. Maar het is wel best nog vrijblijvend allemaal. Ook zijn we gewezen op de situatie dat gekeken moet worden wat het zou betekenen als de overeenkomsten met de huidige beheerders 'opengebroken' wordt. Intussen beschikt de Nijmeegse moslimgemeenschap niet over een volwaardige islamitische begraafplaats terwijl dat het grondwettelijke recht betreft van een kerkgenootschap.

Wij stellen dus de vraag aan de gemeenteraad of zij met ons van mening is dat er nog voldoende grond is met de juiste bestemming die aangewezen kan worden als bijzondere begraafplaats t.b.v. de Islamitische gemeenschap? Op zijn minst verzoeken wij de gemeenteraad om dit uit te laten zoeken.

Argument 3: Op grond van gelijkheid ook recht op een eigen begraafplaats

Nijmegen beschikt over verschillende Rooms-katholieke en Joodse begraafplaatsen. Verschillende daarvan zijn in eigen beheer. Met deze wetenschap, en op grond van de Wlb, verzoeken wij de gemeenteraad om o.b.v. het gelijkheidsbeginsel ook een begraafplaats toe te kennen aan de Islamitische gemeenschap (kerkgenootschap). Wij zien niet in waarom daar eventueel onderscheid in gemaakt zou moeten worden. Wij vragen dus als Islamitische gemeenschap om minimaal dezelfde behandeling daarin. Sterker nog als je kijkt naar de inwoners van Nijmegen en hun denominaties dan zou het wel heel vreemd zijn als de Islamitische gemeenschap geen eigen begraafplaats toegewezen zou krijgen. Temeer omdat deze bevolkingsgroep nog steeds groeiende is en omdat je binnen het Islamitische geloof alleen kunt kiezen voor een begrafenis, net zoals dat geldt voor de Joodse gemeenschap.

Argument 4: Uit kosten- en besparingsoverweging

Het uitgeven van een begraafplaats zou op zichzelf niets moeten kosten voor de gemeente. Eventueel zou dat zelfs geld kunnen opleveren voor de gemeente bij overdracht. Structureel levert dat ook een besparing op voor de gemeente wanneer zij de grond overdraagt aan een kerkgenootschap. De ambtenaren hebben ons ook laten weten dat er grote voordelen (geen administratie en onderhoud) zijn wanneer de grond wordt overgedragen aan het kerkgenootschap. Wel hebben ambtenaren opgemerkt te kijken naar de gevolgen van het openbreken van contracten die jaren geleden zijn gesloten met beheerders van begraafplaatsen. Kern in de afweging zou echter moeten zijn of de islamitische gemeenschap momenteel beschikt over een begraafplaats die voldoet aan de

islamitische richtlijnen. Het antwoord daarop is momenteel; NEE. Er is louter een islamitisch gedeelte ingericht op een niet islamitische begraafplaats waar niet de islamitische richtlijnen gelden voor moslims.

Verder spreekt de gemeente zoals gezegd over een financieel vraagstuk daar waar het gaat om de dekking van de kosten. Mijn vraag aan u als gemeenteraad is of u op de hoogte bent van een jong arrest van de Hoge Raad.¹ In de vorm die de gemeente heeft gekozen mbt bijvoorbeeld Vredeshof weten wij niet precies wat het financieel nadelig effect zal zijn. In het jonge arrest van de Hoge Raad stelt de gemeente dat het beheren van gemeentelijke begraafplaatsen en het uitgeven van grafrechten een overheidstaak is, waarbij overheidsbevoegdheden gebruikt worden. Daarom zou de gemeente recht hebben op compensatie van alle betaalde BTW vanuit het BTW compensatiefonds (dat scheelt 21 % in de kosten). Er wordt door de gemeente ook een duidelijk onderscheid aangewezen ten aanzien van de bijzondere begraafplaatsen. Onterecht zegt de Hoge Raad. Kerkgenootschappen en privaatrechtelijke personen verrichten op begraafplaatsen exact dezelfde prestaties als een gemeente en zijn daartoe ook prima in staat. Zij verrichten daarmee ook geen overheidsbevoegdheden, waarmee het niet bij uitstek een taak is van de overheid. M.a.w. dus geen BTW compensatie.

Als deze procedure straks met het onderliggende oordeel van gerechtshof Amsterdam definitief wordt beslecht, kan er – afhankelijk van de uitkomst – in beginsel tot 5 jaar (vanaf het moment van de uitspraak van gerechtshof Amsterdam) terug verzocht worden om aanvullende bijdragen uit het BCF (of nog verder in het verleden als de gemeente daarover afspraken heeft gemaakt met de inspecteur).

Gelet op deze uitspraak denken wij juist dat het vanwege kostenoverweging niet eens zo'n slecht idee is om beschikbare begraafplaatsen aan derden (kerkgenootschappen) uit te geven.

Argument 5: Vanuit menselijk oogpunt

De oproep van Nederlandse moslims om begraven te kunnen worden conform de Islamitische richtlijnen is met de coronacrisis alleen maar nog nijpender geworden. De afgelopen maanden hebben wij gezien dat de families en dierbaren van overledene moslims in grote onzekerheid verkeren, er is en was grote paniek onder hen. Men heeft er nooit bij stilgestaan dat de situatie zich zou kunnen voordoen dat de overledene niet gerepatrieerd zou kunnen worden. De coronacrisis heeft daarin veel leed veroorzaakt onder deze families. Het is extra wrang omdat de keuze van repatriëring vaak toegepast wordt als noodmaatregel omdat je geen andere keuze hebt. En dan blijkt de coronacrisis daar ook nog een stokje voor te steken. Kortom groot paniek was en is er nog steeds binnen de moslims. Wij zijn daarom ook vanuit de moskeeën in Gelderland het initiatief gestart om daar wat tegen te doen. Ook de landelijke koepelorganisaties (CMO en RMMN) zijn in stelling gebracht om dit in Den Haag ook echt op de agenda te krijgen. De gesprekken vinden nu ook op landelijk niveau plaats. Echter is ook duidelijk geworden vanuit landelijke politiek dat we met de lokale politiek aan de slag moeten om ons verzoek gerealiseerd te krijgen, helemaal als dat op korte termijn zou moeten gelden.

Wij hebben minister Grapperhaus op 7 mei jl. i.h.k.v. dit onderwerp op werkbezoek gehad in Arnhem. Dat was mede op uitnodiging van de Islamitische organisaties in Oost-Nederland en Limburg. Met een kleinere delegatie hebben wij een open en indringend gesprek met de minister gevoerd en hij gaf ook aan dat hij de urgentie en noodzaak wel zag om dit goed geregeld te hebben voor de moslimgemeenschap in dit land. Een collega van mij heeft ook zijn persoonlijke verhaal verteld over zijn jongere broer Said die in 2015 op 33-jarige leeftijd is overleden aan kanker en dat de familie noodgedwongen heeft moeten kiezen voor een begrafenis in Marokko. Een land waar Said bijna helemaal geen band mee had. Hij was hier geboren en liet ook een zoon van 1,5 jaar achter en een jonge vrouw. Het verdriet is extra groot omdat zijn familie hem slechts eenmaal in het jaar (of in de twee jaar) kan gaan opzoeken als zij op vakantie zijn naar Marokko. Dat is een verdriet dat heel diep zit. En zij zijn niet de enige familie die hiermee worstelt maar zo zijn er velen. We moeten die gedwongen keuzes tegengaan en dat kan eigenlijk heel eenvoudig om de voorziening waar mijn hele betoog overgaat op korte termijn mogelijk te maken. We hebben ook tegen de

¹ HR 19 juni 2020, ECLI:NLHR:2020:1070.

minister gezegd dat het inhumaan is dat moslims deze keuze moeten maken. En dat in een vrij land als Nederland. Het greep de minister aan omdat hij zijn vrouw enkele jaren geleden ook heeft verloren aan kanker, net als Saïd, de jongere broer van Khaled. De minister gaf toen aan dat hij er niet aan moest denken om voor dezelfde keuze te moeten staan als de familie van Saïd, en om niet in de nabije omgeving hun dierbare te kunnen begraven en regelmatig te kunnen bezoeken. Dat was voor ons de belangrijkste boodschap die de minister aan ons heeft gegeven en die geef ik dus graag door aan u als gemeenteraad.

U heeft de sleutel in handen om dit soort leed in de toekomst te voorkomen. Want ik moet er niet aan denken om zelf begraven te moeten worden in Marokko en daarmee het recht van mijn kinderen en wellicht nog kleinkinderen te ontnemen, om mij niet regelmatig te kunnen komen opzoeken. En dat geldt bijvoorbeeld ook voor mijn Nederlandse stadgenoten met Turkse, Surinaamse, Bosnische roots. Dat zou inhumaan zijn, dat wil ik ze niet aandoen. Dan nog even terugkomend op mijn eerdere verhaal over mijn vader de gastarbeider die in 1960 naar Nederland is gekomen. Hij heeft destijds in moeilijke omstandigheden toch een hele belangrijk bijdrage geleverd aan dit land. Helaas is daar geen genoeg tijd voor om daar jullie iets meer over te vertellen. Gelukkig leven mijn beide ouders nog en ze wonen met veel plezier in de mooie Dukenburgse wijk Malvert. Net zoals ik aangaf dat mijn kinderen en kleinkinderen het recht hebben om mij regelmatig te kunnen opzoeken als ik begraven lig, wil ik dat ook voor mijzelf in de situatie jegens mijn ouders. Ik weet dat veel moslims van mijn generatie de vurige hoop hebben om hun ouders hier te kunnen begraven. Onze ouders denken daar nog niet aan maar wanneer de voorziening er wel komt dan zal ook een groot deel van deze generatie overstag gaan. In het geval van mijn ouders vind ik ook dat ze dat verdiend hebben om hier begraven te kunnen worden. Het zijn immers ook echte Nijmegenaren. Dit is tevens een persoonlijke oproep aan de gemeenteraad, maak het voor mij mogelijk om mijn ouders straks hier te kunnen begraven en bespaar ons een eventueel volgend leed zoals door velen nu ervaren wordt. Dit geldt natuurlijk ook voor veel andere moslims in dit land die voor dezelfde keuze hebben gestaan.

Ik hoop met mijn verhaal dat ik de gemeenteraad niet alleen vanuit praktische en materiële overweging heb kunnen overtuigen om over te gaan tot het inwilligen van ons verzoek, maar ook heb kunnen overtuigen om de grote onzekerheid, dilemma's en leed tegen te gaan die er nu is binnen de moslimgemeenschap aangaande dit onderwerp.

Dank voor uw tijd en aandacht en ik wens u veel wijsheid met het vinden van een oplossing voor dit groot maatschappelijke probleem. De moslimgemeenschap rekent op uw steun. U kunt veel inwoners blij maken in deze moeilijk corona-tijd. Dank alvast namens de Nijmeegse moslims.

Vredige groet,

Saïd Bouharrou

Namens de volgende moskeeën:

- Abibakr moskee (Marokkaans)
- Eyup Sultan Moskee (Turks)
- Stichting Islamitisch Centrum Nijmegen (Turks)
- Surinaamse Sunnet Al Rasoel (Surinaams)
- Anour Madrasati moskee (Marokkaans)
- Al Moslimin moskee (Marokkaans)

Sterftecijfers en wijze van uitvaart: begraven of cremeren in Nederland

Jaar	Sterftecijfer	Begravenis		Crematie	
		Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
1914	78000	77999	100,0%	1	0,0%
1920	82000	81823	99,8%	177	0,2%
1930	72000	71495	99,3%	505	0,7%
1940	88000	86939	98,8%	1061	1,2%
1950	75580	74060	98,0%	1520	2,0%
1960	87825	84324	96,0%	3501	4,0%
1970	109619	94670	86,4%	14949	13,6%
1980	114279	74332	65,0%	39947	35,0%
1985	122704	73446	59,9%	49258	40,1%
1990	128790	71660	55,6%	57130	44,4%
1995	135675	72438	53,4%	63237	46,6%
2000	140527	71827	51,1%	68700	48,9%
2001	140377	71338	50,8%	69039	49,2%
2002	142355	71404	50,2%	70951	49,8%
2003	141936	70121	49,4%	71815	50,6%
2004	136553	66055	48,4%	70498	51,6%
2005	136402	65636	48,1%	70766	51,9%
2006	135372	62706	46,3%	72666	53,7%
2007	133022	60604	45,6%	72418	54,4%
2008	135136	59834	44,3%	75302	55,7%
2009	134174	57983	43,2%	76191	56,8%
2010	135895	58430	43,1%	77465	56,9%
2011	135516	56334	41,6%	79182	58,4%
2012	140709	57330	40,7%	83379	59,3%

2013	141245	55227	39,0%	86018	60,9%
2014	139223	53730	38,6%	85493	61,4%
2015	147134	53957	36,7%	93177	63,3%
2016	148898	54991	36,9%	93907	63,1%
2017	150027	53339	36,2%	96688	63,8%
2018	153249	53160	34,1%	100089	65,9%
2019 t/m 2de kwartaal	71.172	19723	33,1%	51.449	66,9%

Bron: CBS en LVC